

Катерина Джула

слухач магістерської програми,

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗАПАСИ В ОБЛІКУ ЗА МСФЗ

Запаси є найбільш важливою і значною частиною оборотних активів підприємства, вони забезпечують процеси виробництва продукції і діяльності підприємства у цілому. Тому питання формування правдивої інформації про наявність і рух запасів в обліку, їх достовірне відображення у фінансовій звітності набуває особливої актуальності.

Згідно МСБО 2 «Запаси» запаси – це активи, які:

- а) утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу;
- б) перебувають у процесі виробництва для такого продажу;
- в) існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг [1].

Запаси включають:

– товари, що були придбані та утримуються для перепродажу, у тому числі, товари, придбані підприємством роздрібною торгівлю та утримувані для перепродажу, або земля та інша нерухомість для перепродажу;

– готову вироблену продукцію або незавершене виробництво суб'єкта господарювання;

– основні та допоміжні матеріали, призначені для використання в процесі виробництва.

Запаси оцінюють за меншою з таких двох величин: собівартість та чиста вартість реалізації.

Собівартість запасів повинна включати:

- витрати на придбання;
- витрати на переробку;
- інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення їх у теперішній стан.

Витрати на придбання запасів складаються з ціни придбання, ввізного мита та інших податків (окрім тих, що згодом відшкодовуються суб'єктові господарювання податковими органами), а також з витрат на транспортування, навантаження і розвантаження та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням готової продукції, матеріалів та послуг. Торговельні знижки, інші знижки та інші подібні їм статті вираховуються при визначенні витрат на придбання.

Витрати на переробку запасів охоплюють витрати, прямо пов'язані з одиницями виробництва, наприклад оплата праці виробничого персоналу. Вони також включають систематичний розподіл постійних та змінних виробничих накладних витрат, що виникають при переробці матеріалів у готову продукцію.

Інші витрати включаються в собівартість запасів лише тією мірою, якою вони були понесені при доставці запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення в теперішній стан. Наприклад, може бути доцільним включати в собівартість запасів невиробничі накладні витрати або витрати на проектування продукції для конкретних клієнтів [1].

До витрат, які виключаються із собівартості запасів і визнаються як витрати періоду, в якому вони понесені, відносяться:

- а) понаднормові відходи матеріалів, витрати на оплату праці або інші виробничі витрати;
- б) витрати на зберігання, крім тих витрат, які зумовлені виробничим процесом і є необхідними для підготовки до наступного етапу виробництва;
- в) адміністративні накладні витрати, не пов'язані з доставкою запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведенням у теперішній стан;
- г) витрати на продаж.

Чиста вартість реалізації – попередньо оцінена ціна продажу у звичайному ході бізнесу мінус попередньо оцінені витрати на завершення та попередньо оцінені витрати, необхідні для здійснення продажу, тобто це чиста сума, яку суб'єкт господарювання очікує отримати від продажу запасів у звичайному ході бізнесу. Запаси, як правило, списуються до чистої вартості реалізації на індивідуальній основі. Матеріали та інші допоміжні матеріали, утримувані для виробництва запасів, не списуються частково нижче собівартості, якщо очікується, що готова продукція, виготовлена з них, буде реалізована за собівартістю або вище від собівартості. Проте, коли падіння ціни на матеріали указує на те, що

собівартість готової продукції буде вищою за чисту вартість реалізації, матеріали частково списуються до їх чистої вартості реалізації. За таких обставин відновлювана собівартість матеріалів буде найкращою наявною оцінкою чистої вартості їх реалізації.

Великий вплив на розмір собівартості запасів, що вибули, має те, за якою формулою вона визначається. А розмір собівартості запасів, у свою чергу, має прямий вплив на розмір одержуваного підприємством прибутку, оскільки саме вона віднімається з отриманого, у зв'язку з реалізацією таких запасів, доходу.

МСБО 2 пропонує наступні формули визначення собівартості запасів.

Базовою формулою визначення собівартості запасів МСБО 2 визначає формулу ФІФО та середньозваженої собівартості (п.25) : «Собівартість запасів, за винятком наведених у параграфі 23, слід визначати за формулою "перше надходження – перший видаток" (ФІФО) або середньозваженої собівартості».

Собівартість одиниць запасів, які, як правило, не є взаємозамінними, та товарів чи послуг, призначених для конкретних проектів, слід визначати шляхом використання конкретної ідентифікації їх індивідуальної собівартості. Конкретна ідентифікація собівартості означає, що конкретні витрати ототожнюються з ідентифікованими одиницями запасів; такий підхід є доцільним для запасів, призначених для конкретних проектів, незалежно від того, чи вони були придбані, чи вироблені.

Такі методи визначення оцінки собівартості запасів, як метод стандартних витрат або метод роздрібних цін, можуть використовуватися для зручності, якщо їх результати приблизно дорівнюють собівартості.

Стандартні витрати враховують нормативні рівні використання основних та допоміжних матеріалів, праці, а також економічної і виробничої потужності. Їх регулярно аналізують і, за потреби, переглядають з огляду на поточні умови.

Метод роздрібних цін часто застосовується у роздрібній торгівлі для оцінки великої кількості одиниць запасів, які швидко змінюються і дають однаковий прибуток та для яких технічно неможливо застосувати інші методи калькулювання.

Суб'єкт господарювання має застосовувати одну і ту саму формулу собівартості для всіх запасів однакового характеру та використання. Для запасів різного характеру (наприклад, будівельні матеріали, паливо, товари) або використання (наприклад, якщо підприємство здійснює два види діяльності (будівельну та торгіву) і має на балансі будівельні матеріали, що використовуються як за своїм прямим призначенням, так і як товар) можуть бути виправданими різні формули собівартості.

Коли запаси реалізовані, їхня балансова вартість повинна визнаватися витратами періоду, в якому визнається відповідний дохід. Сума будь-якого часткового списання запасів до їх чистої вартості реалізації та всі втрати запасів повинні визнаватися витратами періоду, в якому відбувається часткове списання або збиток [1].

Таким чином, для забезпечення достовірності фінансової звітності велике значення має правильні класифікація запасів, порядок їх оцінювання, використання формул визначення собівартості запасів.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-02_ukr_2018-1.pdf.